

คำแนะนำวิชาการ
หลักเกณฑ์ว่าด้วยสัญลักษณ์การจัดการมูลฝอยทั่วไป

บททั่วไป

ข้อ ๑ คำนิยาม

“มูลฝอยทั่วไป” หมายความว่า มูลฝอยที่เกิดจากอาคาร ที่พักอาศัย ธุรกิจร้านค้า สถานประกอบการ สถานบริการ โรงงานอุตสาหกรรม ตลาด สถาบันต่างๆ รวมทั้งมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน แต่ไม่รวมถึง มูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนและของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

“มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่” หมายความว่า มูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ ได้แก่ แก้ว กระจก กระดาษ โลหะ พลาสติก และวัสดุอื่นๆ ตามที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนด

“มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน” หมายความว่า มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

“มูลฝอยติดเชื้อ” หมายความว่า มูลฝอยติดเชื้อตามกฎหมายว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. ๒๕๔๕

“น้ำชะมูลฝอย” หมายความว่า ของเหลวที่ไหลผ่านหรือของเหลวที่ออกมาจากมูลฝอยซึ่งอาจประกอบด้วยสารละลายหรือสารแขวนลอยผสมอยู่

“อาคารอยู่อาศัยรวม” หมายความว่า อาคารหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคารที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยสำหรับหลายครอบครัว โดยแบ่งออกเป็นหน่วยแยกจากกันสำหรับแต่ละครอบครัว

หมวด ๑

การเก็บมูลฝอยทั่วไป

ข้อ ๒ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารที่พักอาศัย ธุรกิจร้านค้า สถานประกอบการ สถานบริการ ตลาด สถาบันต่างๆ และสถานที่ที่เป็นแหล่งกำเนิดมูลฝอยทั่วไป ต้องมีการแยกเก็บมูลฝอย อย่างน้อยเป็น ๓ ประเภท ประกอบด้วย มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ มูลฝอยทั่วไป และมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

ข้อ ๓ ถูหรือภาชนะบรรจุมูลฝอย

๓.๑ ถูบรรจุมูลฝอยทั่วไป

(๑) ถูพลาสติกสำหรับใส่ มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ ให้ใช้สีขาวย่นหรือสีขาวใส แต่ถ้าใช้ถุงสีอื่นต้องมีข้อความว่า “มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่” ต้องมีขนาดและสีของข้อความที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

(๒) ถูพลาสติกสำหรับใส่ มูลฝอยทั่วไปหรือการกำจัด ให้ใช้ถุงสีดำ แต่ถ้าใช้ถุงสีอื่นต้องมีข้อความว่า “มูลฝอยทั่วไป” ต้องมีขนาดและสีของข้อความที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

ถุงบรรจุมูลฝอย ต้องมีความเหนียว ทนทาน ไม่ฉีกขาดง่าย ไม่รั่วซึม ขนาดเหมาะสมสามารถเคลื่อนย้ายได้โดยสะดวก

๓.๒ ภาชนะบรรจุมูลฝอยทั่วไป

(๑) ภาชนะบรรจุ มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ ให้ใช้สีขาวขุ่นหรือสีขาวใส แต่ถ้าใช้ภาชนะสีอื่น ต้องมีข้อความว่า “มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่” ต้องมีขนาดและสีของข้อความที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

(๒) ภาชนะบรรจุ มูลฝอยทั่วไปปรอการกำจัด ให้ใช้สีน้ำเงิน แต่ถ้าใช้ภาชนะสีอื่นต้องมีข้อความว่า “มูลฝอยทั่วไป” ต้องมีขนาดและสีของข้อความที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

ภาชนะบรรจุมูลฝอย ทำจากวัสดุที่ทำความสะอาดง่าย มีความแข็งแรง ทนทาน ไม้รั่วซึม มีฝาปิดมิดชิด สามารถป้องกันสัตว์และแมลงพาหะนำโรคได้ ขนาดพอเหมาะสามารถเคลื่อนย้ายได้โดยสะดวก ง่ายต่อการถ่าย เท มูลฝอย

๓.๓ ภาชนะหรือถุงบรรจุ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

ข้อ ๔ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ตามข้อ ๒ บรรจุมูลฝอยทั่วไปในถุงหรือภาชนะบรรจุ มูลฝอยทั่วไป ตามข้อ ๓ ในกรณีบรรจุในถุง ต้องบรรจุในปริมาณที่เหมาะสม และมัดปากถุงให้แน่นด้วยเชือกหรือวัสดุอื่นที่มีความเหนียว เพื่อป้องกันการหกหล่นของมูลฝอย กรณีบรรจุในภาชนะบรรจุต้องมีการทำความสะอาดเป็นประจำสม่ำเสมอ

ข้อ ๕ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารอยู่อาศัยรวมที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ ๘๐ ห้องขึ้นไปหรือมีพื้นที่ใช้สอยมากกว่า ๔,๐๐๐ ตารางเมตร ขึ้นไป ธุรกิจร้านค้า สถานประกอบการ สถานบริการ ตลาด สถาบันต่างๆ ที่มีปริมาณมูลฝอยเกิน ๒ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ต้องจัดให้มีที่พักรวมมูลฝอยทั่วไป ที่มีลักษณะตามข้อ ๘ หรือภาชนะรองรับที่มีขนาดใหญ่ ที่มีลักษณะตามข้อ ๙

ข้อ ๖ ผู้ปฏิบัติงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับ การคัดแยก และเก็บรวบรวมมูลฝอยทั่วไป ต้องได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี และผ่านการฝึกอบรมให้มีความรู้ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยจากการทำงานตามหลักเกณฑ์ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

ข้อ ๗ ต้องจัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมสำหรับผู้ปฏิบัติงานคัดแยกและเก็บรวบรวมมูลฝอยทั่วไป

ข้อ ๘ ที่พักรวมมูลฝอยทั่วไป ต้องมีลักษณะที่ต้องด้วยสัญลักษณ์ ดังนี้

(๑) เป็นอาคารหรือเป็นห้องแยกเป็นสัดส่วนเฉพาะ สามารถบรรจุมูลฝอยได้ไม่น้อยกว่า ๒ วัน มีการแยกเก็บมูลฝอยทั่วไปเป็นสัดส่วน ตั้งอยู่ในสถานที่สะดวกต่อการเก็บรวบรวม ขนถ่าย อยู่ห่างจากแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและสถานที่ประกอบอาหาร ตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

(๒) พื้น ผนัง เรียบ ทำด้วยวัสดุที่ทนทาน ทำความสะอาดง่าย มีลักษณะปิดมิดชิด สามารถป้องกันสัตว์และแมลงพาหะนำโรค และมีการระบายอากาศดี

(๓) มีรางหรือท่อระบายน้ำทิ้ง เชื่อมต่อกับระบบบำบัดน้ำเสีย เว้นแต่อาคารที่ไม่ถูกบังคับให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย

(๔) ประตูกว้างเพียงพอให้สามารถเคลื่อนย้ายมูลฝอยได้โดยสะดวก

(๕) มีการกำหนดขอบเขตบริเวณที่ตั้งสถานที่พักรวมมูลฝอยทั่วไปมีข้อความที่มีขนาดเห็นได้ชัดเจนว่า “ที่พักรวมมูลฝอยทั่วไป” และมีการดูแลรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง

ข้อ ๙ ภาชนะรองรับที่มีขนาดใหญ่ ต้องมีลักษณะที่ต้องด้วยสัญลักษณ์ดังนี้

(๑) ตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสม แยกเป็นสัดส่วนเฉพาะ พื้นฐานเรียบ มั่นคง แข็งแรง ทำความสะอาดง่าย มีรางระบายน้ำโดยรอบเชื่อมต่อกับระบบบำบัดน้ำเสีย เว้นแต่อาคารที่ไม่ถูกบังคับให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย ห่างจากแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค สถานที่ปรุงประกอบอาหาร ตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนด โดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

(๒) ตั้งอยู่ในบริเวณที่สะดวกต่อการขนย้ายและไม่กีดขวางเส้นทางจราจรเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

(๓) มีลักษณะปิดมิดชิด แข็งแรง ทนทาน สามารถป้องกันสัตว์และแมลงพาหะนำโรค สะดวกต่อการขนถ่ายมูลฝอย และสามารถล้างทำความสะอาดได้ง่าย มีระบบรวบรวมและป้องกันน้ำชะมูลฝอย

(๔) มีการทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง

ข้อ ๑๐ เจ้าของหรือผู้ครอบครองโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมูลฝอยทั่วไป ห้ามทิ้งของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานปะปนกับมูลฝอยทั่วไป และต้องปฏิบัติตามข้อ ๒ ข้อ ๓ ข้อ ๔

ในกรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองโรงงานอุตสาหกรรมตามวรรคหนึ่ง ที่มีปริมาณมูลฝอย เกิน ๒ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ต้องจัดให้มีที่พักรวมมูลฝอยทั่วไปตาม ข้อ ๘ หรือข้อ ๙ ด้วย

ข้อ ๑๑ ราชการส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีภาชนะรองรับมูลฝอยทั่วไป ในที่หรือทางสาธารณะอย่างถูกสัญลักษณ์ตามความเหมาะสม อย่างน้อยเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่และมูลฝอยทั่วไป หรือตามที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนด

ข้อ ๑๒ ในกรณีราชการส่วนท้องถิ่น หรือราชการส่วนท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน ตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง รวมทั้งบุคคลซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยทั่วไปภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๑๘ วรรคสาม หรือบุคคลซึ่งได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ดำเนินการรับทำการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยทั่วไปโดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการตาม มาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐) มีสถานที่คัดแยกมูลฝอยทั่วไป ต้องดำเนินการให้ถูกต้องด้วยสัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นพื้นที่เฉพาะ มีขนาดเพียงพอ เหมาะสม สามารถรองรับมูลฝอยทั่วไปที่จะนำเข้ามาคัดแยกได้ มีการรักษาบริเวณโดยรอบให้สะอาดและเป็นระเบียบอยู่เสมอ

(๒) มีแสงสว่างเพียงพอสามารถมองเห็นวัตถุต่างๆ ได้ชัดเจน

(๓) มีการระบายอากาศเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

(๔) จัดให้มีห้องน้ำ ห้องส้วม อ่างล้างมือที่สะอาด เพียงพอ สำหรับใช้งานและชำระล้างร่างกาย

(๕) มีการป้องกันสัตว์และแมลงพาหะนำโรค

(๖) มีการป้องกันฝุ่นละออง กลิ่น เสียง ความสั่นสะเทือน หรือการดำเนินการที่อาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญ หรือผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

(๗) จัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันอัคคีภัยและมีการบำรุงรักษาให้พร้อมใช้งานตลอดเวลา

(๘) มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย และน้ำทิ้งที่ระบายออกสู่ภายนอกเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๙) ผู้ปฏิบัติงานที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวมมูลฝอยทั่วไป ต้องได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี และผ่านการฝึกอบรมให้มีความรู้ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยจากการทำงานตามหลักเกณฑ์ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

(๑๐) ต้องจัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมสำหรับผู้ปฏิบัติงานเก็บรวบรวมมูลฝอยทั่วไป

สถานที่แยกเก็บมูลฝอยทั่วไปที่มีลักษณะเป็นอาคารต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มชุมชนดำเนินการแยกเก็บมูลฝอยในลักษณะที่ไม่เป็นการค้าหรือหากำไร ต้องแจ้งราชการส่วนท้องถิ่นที่วิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มชุมชนนั้นตั้งอยู่ และให้ราชการส่วนท้องถิ่นกำกับดูแลการดำเนินงานให้ถูกต้องด้วยสุลักษณะ

หมวด ๒

การขนมูลฝอยทั่วไป

ข้อ ๑๓ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือราชการส่วนท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน ตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง รวมทั้งบุคคลซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการเก็บ ขนมูลฝอยทั่วไป ภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๑๘ วรรคสาม หรือบุคคลซึ่งได้รับอนุญาต จากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ดำเนินการรับทำการขนมูลฝอยทั่วไปโดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐) ทำการเก็บรวบรวมและขนมูลฝอยทั่วไปจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ต้องดำเนินการขนให้ถูกต้องด้วยสุลักษณะดังนี้ คือ

(๑) ให้แยกขนมูลฝอยตามประเภท ตามข้อ ๒ หรือกำหนดวันในการขนตามประเภทของมูลฝอยหรือตามที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนด

(๒) ใช้ยานพาหนะขนมูลฝอยทั่วไป ที่มีลักษณะตามที่กำหนดในข้อ ๑๔ ผู้ปฏิบัติงานที่ทำหน้าที่เก็บ ขนมูลฝอยทั่วไป ต้องได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี และผ่านการฝึกอบรมให้มีความรู้ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยจากการทำงานตามหลักเกณฑ์ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข

(๓) ต้องจัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมสำหรับผู้ปฏิบัติงานเก็บ ขนมูลฝอยทั่วไป รวมทั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน มีอุปกรณ์และเครื่องมือป้องกันอัคคีภัย ตลอดจนเครื่องมือปฐมพยาบาลไว้ประจำรถเก็บ ขนมูลฝอยทั่วไปด้วย

(๔) ต้องจัดให้มีสถานที่ล้างยานพาหนะ ที่มีลักษณะเป็นพื้นเรียบ แข็งแรง ทนทาน มีความลาดเอียง น้ำไม่ท่วมขัง ทำความสะอาดง่าย มีรางหรือท่อระบายน้ำเสียเชื่อมต่อกับระบบบำบัดน้ำเสีย และมีการป้องกันเหตุรำคาญและผลกระทบต่อสุขภาพ

(๕) จัดให้มีบริเวณที่จอดเก็บยานพาหนะขนมูลฝอยทั่วไปเป็นการเฉพาะ มีขนาดกว้างขวางเพียงพอ มีรางหรือท่อระบายน้ำเสียจากการล้างยานพาหนะเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย เว้นแต่อาคารที่ไม่ถูกบังคับให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย

(๖) ต้องทำความสะอาดบริเวณที่จอดเก็บยานพาหนะและล้างทำความสะอาดยานพาหนะขนมูลฝอยทั่วไป อุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการขนมูลฝอยทั่วไป เป็นประจำทุกวัน

(๗) ต้องมีมาตรการควบคุม กำกับการขนมูลฝอยเพื่อป้องกันการลักลอบทิ้งมูลฝอย ตามที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนด

ข้อ ๑๔ ยานพาหนะขนมูลฝอยทั่วไป ต้องมีลักษณะดังนี้

(๑) ตัวถังบรรจุมูลฝอยทั่วไปมีความแข็งแรงทนทาน ไม้รั่วซึม มีลักษณะปกปิด เป็นแบบที่ง่ายต่อการบรรจุ ขนถ่าย และทำความสะอาดง่าย

(๒) มีการป้องกันหรือมีการติดตั้งภาชนะรองรับน้ำจากมูลฝอย เพื่อมิให้รั่วไหลตลอดการปฏิบัติงาน และนำน้ำเสียจากมูลฝอยไปบำบัดในระบบบำบัดน้ำเสีย

(๓) มีสัญลักษณ์หรือสัญญาณไฟติดไว้ประจำยานพาหนะชนิดไม่มีเสียงดังก่อให้เกิดความรำคาญ และสามารถมองเห็นได้ในระยะไกล เปิดให้สัญญาณขณะปฏิบัติงานเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

(๔) มีความปลอดภัยสำหรับการปฏิบัติงาน ระดับที่ขนถ่ายมูลฝอยทั่วไปใส่ในตัวถังยานพาหนะ ต้องไม่สูงเกินไป หรืออยู่ในระดับที่ปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานในขณะที่ปฏิบัติงาน

กรณีบุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งได้รับมอบจากราชการส่วนท้องถิ่น ให้เป็นผู้ดำเนินการเก็บขนหรือกำจัดมูลฝอยทั่วไป ภายใต้การดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๑๘ วรรคสาม ให้บุคคลหรือนิติบุคคลนั้นแสดงชื่อราชการส่วนท้องถิ่นด้วยตัวหนังสือที่มีขนาดสามารถมองเห็นได้ชัดเจนไว้ที่ภายนอกตัวถังด้านข้าง ทั้งสองด้านของยานพาหนะขนมูลฝอยทั่วไป พร้อมกับแสดงแผ่นป้ายขนาดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน ระบุวิธีการที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้บุคคลหรือนิติบุคคลนั้นดำเนินการ และชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ของบุคคลหรือนิติบุคคลนั้นไว้ที่ยานพาหนะขนมูลฝอยทั่วไป ในบริเวณที่บุคคลภายนอกสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน

กรณีบุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๙ ให้ผู้ได้รับอนุญาตแสดงชื่อบุคคลหรือนิติบุคคล เลขที่ใบอนุญาตของบริษัทด้วยตัวหนังสือที่มีขนาดสามารถมองเห็นได้ชัดเจนไว้ที่ภายนอกตัวถังด้านข้าง ทั้งสองด้านของยานพาหนะขนมูลฝอยทั่วไป พร้อมกับแสดงแผ่นป้ายขนาดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน ระบุวิธีการที่ราชการส่วนท้องถิ่นอนุญาตให้บุคคลหรือนิติบุคคลนั้นดำเนินการ และชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ของบุคคลหรือนิติบุคคลนั้นไว้ที่ยานพาหนะขนมูลฝอยทั่วไป ในบริเวณที่บุคคลภายนอกสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่จัดให้มีสถานีขนถ่ายมูลฝอยทั่วไป สถานีขนถ่ายมูลฝอยทั่วไปต้องมีลักษณะและการขนถ่ายที่ต้องด้วยสัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

(๑) มีลักษณะเป็นอาคาร มีขนาดเหมาะสมกับปริมาณมูลฝอยทั่วไปที่ต้องพักรอการขนถ่าย มีการระบายอากาศ และแสงสว่างที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

(๒) มีการป้องกันกลิ่นจากมูลฝอย ฝุ่นละอองจากการดำเนินงานและการขนส่ง การปลิวของมูลฝอย เสียงดังรบกวน สัตว์และแมลงพาหะนำโรค

(๓) มีระบบบำบัดน้ำเสีย โดยน้ำที่ระบายออกสู่ภายนอกต้องได้มาตรฐานน้ำทิ้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่อาคารที่ไม่ถูกบังคับให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย

หมวด ๓
การกำจัดมูลฝอยทั่วไป

ข้อ ๑๖ ในการกำจัดมูลฝอยทั่วไป ราชการส่วนท้องถิ่น หรือราชการส่วนท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน ตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง รวมทั้งบุคคลซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยทั่วไป ภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๑๘ วรรคสาม และบุคคลซึ่งได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ดำเนินการรับทำการ เก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยทั่วไปโดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๐) ต้องดำเนินการ ดังนี้

- (๑) ต้องกำจัดมูลฝอยทั่วไป โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธี ตามที่กำหนดในข้อ ๑๗
- (๒) ห้ามนำของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน มูลฝอยติดเชื้อ รวมทั้งมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน มากำจัดร่วมกับมูลฝอยทั่วไป
- (๓) ต้องทำการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบเบื้องต้นก่อนทำการก่อสร้างระบบกำจัดมูลฝอยทั่วไป และมีมาตรการควบคุมกำกับการดำเนินงานกำจัดมูลฝอยในแต่ละวิธีให้เป็นไปตามสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไปเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
- (๔) ผู้ปฏิบัติงานที่ทำหน้าที่กำจัดมูลฝอยทั่วไป ต้องได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี และผ่านการฝึกอบรมให้มีความรู้ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยจากการทำงานตามหลักเกณฑ์ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข
- (๕) ต้องจัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมสำหรับผู้ปฏิบัติงานกำจัดมูลฝอยทั่วไป รวมทั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน มีอุปกรณ์และเครื่องมือป้องกันอัคคีภัย ตลอดจนเครื่องมือปฐมพยาบาล ติดตั้งไว้ในบริเวณสถานที่กำจัดมูลฝอยทั่วไปด้วย

ข้อ ๑๗ การกำจัดมูลฝอยทั่วไปต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

- (๑) การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล
- (๒) การเผาในเตาเผา
- (๓) การหมักทำปุ๋ยและการหมักทำก๊าซชีวภาพ
- (๔) การกำจัดแบบผสมผสาน
- (๕) วิธีอื่นตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๑๘ การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ต้องดำเนินการให้ถูกสุขลักษณะและมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- (๑) สถานที่ตั้งเหมาะสม ไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ และชั้นที่ ๒ ห่างจากสนามบิน บ่อน้ำดื่ม โรงงานผลิตน้ำประปา สถานศึกษา ศาสนสถาน โบราณสถาน หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในกรณีเป็นพื้นที่ลุ่มที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมฉับพลัน หรือน้ำป่าไหลหลาก ต้องมีมาตรการป้องกันและแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
- (๒) มีพื้นที่ฉนวนโดยรอบภายในอาณาเขตของสถานที่ฝังกลบ จัดเป็นพื้นที่สำหรับปลูกต้นไม้ ถนน รางระบายน้ำผิวดิน เพื่อลดปัญหาด้านทัศนียภาพจากการฝังกลบและปัญหากลิ่นรบกวน

(๓) มีระบบป้องกันการปนเปื้อนของน้ำใต้ดินจากน้ำชะมูลฝอย โดยมีการบดอัดกันบ่อด้านล่างและด้านข้างให้แน่นและปูด้วยแผ่นวัสดุกันซึม

(๔) มีระบบรวบรวมน้ำชะมูลฝอยจากกันบ่อเพื่อส่งไปยังระบบบำบัดน้ำเสียที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนน้ำใต้ดิน และมีกระบวนการบำบัดน้ำชะมูลฝอย ให้ได้มาตรฐานน้ำทิ้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๕) มีการกลบทับหน้ามูลฝอยรายวันด้วยดินหรือวัสดุกลบทับอื่น และปิดการฝังกลบเมื่อบ่อฝังกลบเต็ม โดยปิดทับหน้าบ่อฝังกลบด้วยดินหนาอย่างน้อย ๖๐ เซนติเมตร หรือวัสดุอื่นที่เหมาะสมเพื่อป้องกันกลิ่น การปลิวของมูลฝอย ไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงพาหะนำโรค รวมทั้งไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

(๖) มีการป้องกันกลิ่น การปลิวของมูลฝอย ฝุ่นละอองจากการดำเนินงาน ความสั่นสะเทือน เสียงดังรบกวน เหตุรำคาญและผลกระทบอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อชุมชน ตลอดจนไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงพาหะนำโรค

(๗) ต้องมีระบบรวบรวมและระบายก๊าซออกจากหลุมฝังกลบ และมีระบบเผาทำลายก๊าซ หรือมีระบบการนำก๊าซไปใช้ประโยชน์เป็นเชื้อเพลิง

(๘) มีบ่อสำหรับตรวจสอบการปนเปื้อนของน้ำใต้ดิน และในระหว่างการดำเนินการฝังกลบ ให้รายงานผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำ ทุก ๖ เดือน กรณีที่มีการปิดบ่อฝังกลบแล้วให้มีการตรวจสอบ ปีละ ๑ ครั้ง ติดต่อกันเป็นระยะเวลา ๕ ปี

ข้อ ๑๙ การเผาในเตาเผา ต้องดำเนินการให้ถูกสุขลักษณะและมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) สถานที่ตั้งเหมาะสม ให้เป็นไปตามผลการศึกษาในข้อ ๑๖ (๓) มีขนาดพื้นที่เหมาะสมกับกระบวนการเผามูลฝอยทั่วไป มีการระบายอากาศและแสงสว่างที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

(๒) มีที่พักรวมมูลฝอยทั่วไป ที่มีลักษณะตามข้อ ๘

(๓) มีพื้นที่ฉนวนโดยรอบภายในอาณาเขตของสถานที่เผามูลฝอย จัดเป็นพื้นที่สำหรับปลูกต้นไม้ ถนน รางระบายน้ำผิวดิน เพื่อลดปัญหาด้านทัศนียภาพจากการเผาและปัญหากลิ่นรบกวน

(๔) ต้องเผามูลฝอยทั่วไปที่อุณหภูมิไม่ต่ำกว่า ๘๕๐ องศาเซลเซียส และมีระบบควบคุมคุณภาพอากาศที่ปล่อยออกจากปล่องเตาเผามูลฝอยทั่วไป ให้ได้มาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียจากเตาเผามูลฝอยตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๕) มีการป้องกันกลิ่น การปลิวของมูลฝอย ฝุ่นละอองจากการดำเนินงาน ความสั่นสะเทือน เสียงดังรบกวน เหตุรำคาญและผลกระทบอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อชุมชน ตลอดจนไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงพาหะนำโรค

(๖) มีการบำบัดน้ำเสียจากระบบกำจัด และน้ำเสียใดๆ ทั้งหมดที่เกิดขึ้นภายในสถานที่กำจัดให้ ได้มาตรฐานตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๗) มีการกำจัดเถ้าหนัก โดยใช้วิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลที่มีการป้องกันน้ำชะ ซึ่เถ้า ปนเปื้อนแหล่งน้ำผิวดินและใต้ดิน และต้องมีพื้นที่สำหรับเก็บเถ้าหนักที่มีการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมีมาตรการในการนำเถ้าหนักออกไปกำจัดเป็นประจำ

(๘) มีการกำจัดเถ้าเบา โดยใช้วิธีการฝังกลบอย่างปลอดภัย ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และต้องมีพื้นที่สำหรับเก็บเถ้าเบาที่มีการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และมีมาตรการในการนำเถ้าเบาออกไปกำจัดเป็นประจำ

ข้อ ๒๐ การหมักทำปุ๋ยและการหมักทำก๊าซชีวภาพจะต้องดำเนินการให้ต้องด้วยสุขลักษณะและหลักเกณฑ์ ดังนี้

- (๑) สถานที่ตั้งเหมาะสม ให้เป็นไปตามผลการศึกษาในข้อ ๑๖ (๓)
- (๒) อาคารเก็บรวบรวมมูลฝอย มีขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมกับปริมาณมูลฝอยที่นำมาหมักทำปุ๋ยหรือทำก๊าซชีวภาพ มีการระบายอากาศและแสงสว่างในอาคารที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
- (๓) มีระบบบำบัดกลิ่นจากมูลฝอยภายในอาคาร
- (๔) มีระบบป้องกันการปลิวของ มูลฝอย ฝุ่นละอองจากการดำเนินงาน ความสั่นสะเทือน เสียงดังรบกวน เหตุรำคาญและผลกระทบอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อชุมชน ตลอดจนไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงพาหะนำโรค
- (๕) มูลฝอยจากการแยกเก็บส่วนที่หมักทำปุ๋ยหรือหมักทำก๊าซชีวภาพไม่ได้ ต้องมีระบบกำจัดหรือส่งไปกำจัดโดยวิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล หรือการเผาในเตาเผา หรืออาจมีการนำมูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ได้ไปใช้ประโยชน์
- (๖) ต้องบำบัดน้ำชะมูลฝอย น้ำเสียจากสถานที่เก็บรวบรวมมูลฝอยและสถานที่หมักทำปุ๋ยหรือทำก๊าซชีวภาพให้ได้คุณภาพมาตรฐานตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- (๗) กรณีหมักทำก๊าซชีวภาพ บ่อหมักต้องเป็นระบบปิด มีการนำก๊าซชีวภาพไปใช้ประโยชน์ และมีระบบเผาก๊าซทิ้งกรณีระบบการใช้ประโยชน์จากก๊าซชีวภาพหยุดการทำงาน

ข้อ ๒๑ การกำจัดแบบผสมผสาน ซึ่งระบบกำจัดใช้วิธีการกำจัดมากกว่า ๑ วิธีตามข้อ ๑๗ (๑) (๒) (๓) หรือวิธีอื่น ๆ ตามข้อ ๑๗ (๕) ต้องดำเนินการให้ถูกสุขลักษณะและมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- (๑) สถานที่ตั้งเหมาะสม มีขนาดเหมาะสมกับปริมาณมูลฝอยที่กำจัด
- (๒) อาคารรวบรวมมูลฝอย และอาคารอื่น ๆ ของระบบกำจัดมูลฝอย ต้องมีการระบายอากาศและแสงสว่างในอาคารที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
- (๓) มีระบบบำบัดกลิ่นจากมูลฝอยภายในอาคาร
- (๔) มีระบบป้องกันการปลิวของมูลฝอย ฝุ่นละอองจากการดำเนินงาน ความสั่นสะเทือน เสียงดังรบกวน เหตุรำคาญและผลกระทบอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อชุมชน ตลอดจนไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์และแมลงพาหะนำโรค
- (๕) ในกรณีที่มีหรือใช้ระบบกำจัดโดยการเผาในเตาเผาดำเนินการเผาให้ต้องด้วยสุขลักษณะและหลักเกณฑ์ ตามข้อ ๑๙
- (๖) ในกรณีที่มีหรือใช้ระบบกำจัดโดยการหมักทำปุ๋ยหรือทำก๊าซชีวภาพจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะและหลักเกณฑ์ ตามข้อ ๒๐

โดย สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม
กรมอนามัย